

Effektiv bevaring av trær i bymiljøer

Treet, trebeskyttelsen og tregruberisten er synlige element i det offentlige uterommet, og er med på å forskjønne dette. De blomstrende i Sandnes kommune, er plantet i Alma.

Livskraftige og velholdte trær forskjønner bybildet vårt. En forutsetning for grønn trivsel er imidlertid gode vekstvilkår. I Sandnes kommune ivaretar treplantekummer med rist og trebeskytter flere behov.

Tekst og bilder:

Inger Anita Merkesdal Hall

Trær har form, funksjon og farge. Spesielt i tette bymiljø, hvor betong, bygg og asfalt dominerer, vil trær med bladverk, blomster

og fugleliv, bidra positivt. Blant utfordringene er at trærne trenger god og tilstrekkelig mye matjord, mens jord i bæremassene fører til telehiv og settinger i gang- og kjørebane. I tillegg må trestammene beskyttes inntil de har blitt

så kraftige at de ikke brekker ved uhell og hærverk.

Valgte å gjøre det skikkelig

I en rekke kommuner, blant annet i Stavanger- og Sandnes kommune, har de benyttet en spesiell treplantekum med tilhørende støpejernrist og trebeskytter i forbindelse med beplantning og oppgradering av bygater. De trange sentrumsgatene er preget av til dels eldre trebebyggelse, men har også innslag

av helt moderne bygg. Det kan være utfordrende å finne produkter som både ivaretar det gamle, og spiller godt opp i mot det nye.

Sandnes opprunder sentrum

I Sandnes kommune er et helt kvartal ved den nye Vitenfabrikken opprustet i forbindelse med utbedring av vann- og avløpssystemet i grunnen. Kommunen valgte å gjøre det skikkelig, og benyttet blant annet granitt i dek-

kirsebær-trærne utenfor Vitenfabrikken

ket. For beskyttelse av trærne valgte de løsningen med navnet Alma. Dette er en komplett pakkeløsning som består av en helstøpt treplantekum med tilhørende støpejernrist og trebeskytter. De er laget nettopp for uteområder med fast dekke, som miljøgater, gatetun, parkanlegg og parkeringsplasser.

Enkelt vedlikehold

Tregruberisten over kummen er solid og slipper til mest mulig lys og vann.

Kummene leveres i tre forskjellige størrelser.

– Vi mener det er viktig at produktet har et tidløst design, og passer inn både i forhold til et gammelt etablert miljø og i moderne sammenheng, sier Jan Samuelson ved Skjæveland Cementstøperi (t.v.). Her sammen med seksjonsleder for samferdsel og kunde i Sandnes kommune, Sven Tysdal, her på befaring i et forrykende regnevær.

Den består av fire deler, som enkelt monteres med skruer. Risten er utformet med tanke på funksjon, samt enkelt vedlikehold både sommer og vinter.

Utsparingene er formet slik at det er lett å komme til med støvsuger, eller en hånd, for å fjerne rusk, ugress og løv. Den har hull for innebygget belys-

ning, vannslange, eller en rundstokk som alternativ til trebeskytterstativet. På ristene i Sandnes er produsentens, Ulefos NVs, logo preget inn, men de

– Treplantekummen er støpt med forblendede utsparinger, som er enkle å slå ut. Kummene leveres i fem varianter. Den minste, som er benyttet her, rommer 1 kubikkmeter. Vi har utviklet kummene for at de skal være varige og lette å sette på plass. De er støpt i ett stykke, med hull i topp og bunn, forteller Jan Samuelson fra produsenten, Skjæveland Cementstøperi as. (foto: Komplett)

kan også leveres med kommunevåpen eller andre symboler.

Stativet som beskytter stammen er formet for å tåle en støyt, for eksempel fra biler som leverer varer til byens butikker. De har en enkel, tidløs design, og kan lett demonteres når treet er kraftig nok. Alle metalldelene er robuste og pulverlakkert.

– Da vi opprustet kvartalet var tanken å få et referansepunkt for resten av opprustingen i sentrum. Vi er opptatt av utseendet. Elementene vi benytter skal i tillegg både være varige og passe sammen,

forklarer seksjonsleder for samferdsel og kunde i Sandnes kommune, Sven Tysdal.

– Kummene som benyttes skal være dimensjonert slik at de rommer minst en kubikkmeter jord. Her i Sandnes sentrum har vi dårlig plass i gatene.

Må fylle flere krav

– Utdfordringen er at trærne må ha tilstrekkelig jord til at de får nok næring, samtidig som vi må ivareta veibanen. Til vanlig benytter vi filterduk for å skille masser i veifundamentet. Men her

har vi valgt kummer som holder på vekstmediet, samtidig som røttene kan vokse ut. Samtidig fungerer kummen som fundament for trebeskytteren over bakken og sørger for at tregruberisten ligger stabilt. Trærne er sårbare mens de er små, minner han om.

I sentrum har Sandnes kommune benyttet ulike tregrubevarianter, og de har ikke tatt stilling til om den ene varianten er bedre enn de andre.

– Vi stiller krav om bestandige produkter. Vi vil ha en skikkelig kum i bakken, slik at vi kan holde

jorden skilt fra resten av bærelaget, og vi skal ha tilgang til jorden. I tillegg krever vi at alt gategods er av støpejern, forklarer Tysdal. Er de så fornøyd med opprustningen av kvartalet og inntrykket dette gir?

– Vitenfabrikken er et signalbygg, og vi er fornøyd med både gaten og helheten. Det er blitt fint her, spesielt nå når trærne blomster, sier han med et overbevisende smil. Så får det ikke hjelpe at det regnet på både personer og vakre trær under vårt besøk.